

A földrajz

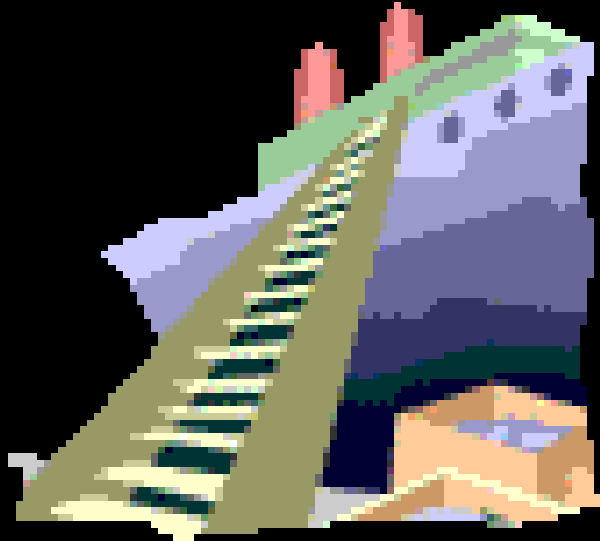
képesség- és kompetencia-
fejlesztési
feladatai

A **mit?** és a **miért?**-et meghatározzák
a tantárgyi célok és feladatok

A földrajztanítás alapfeladatai

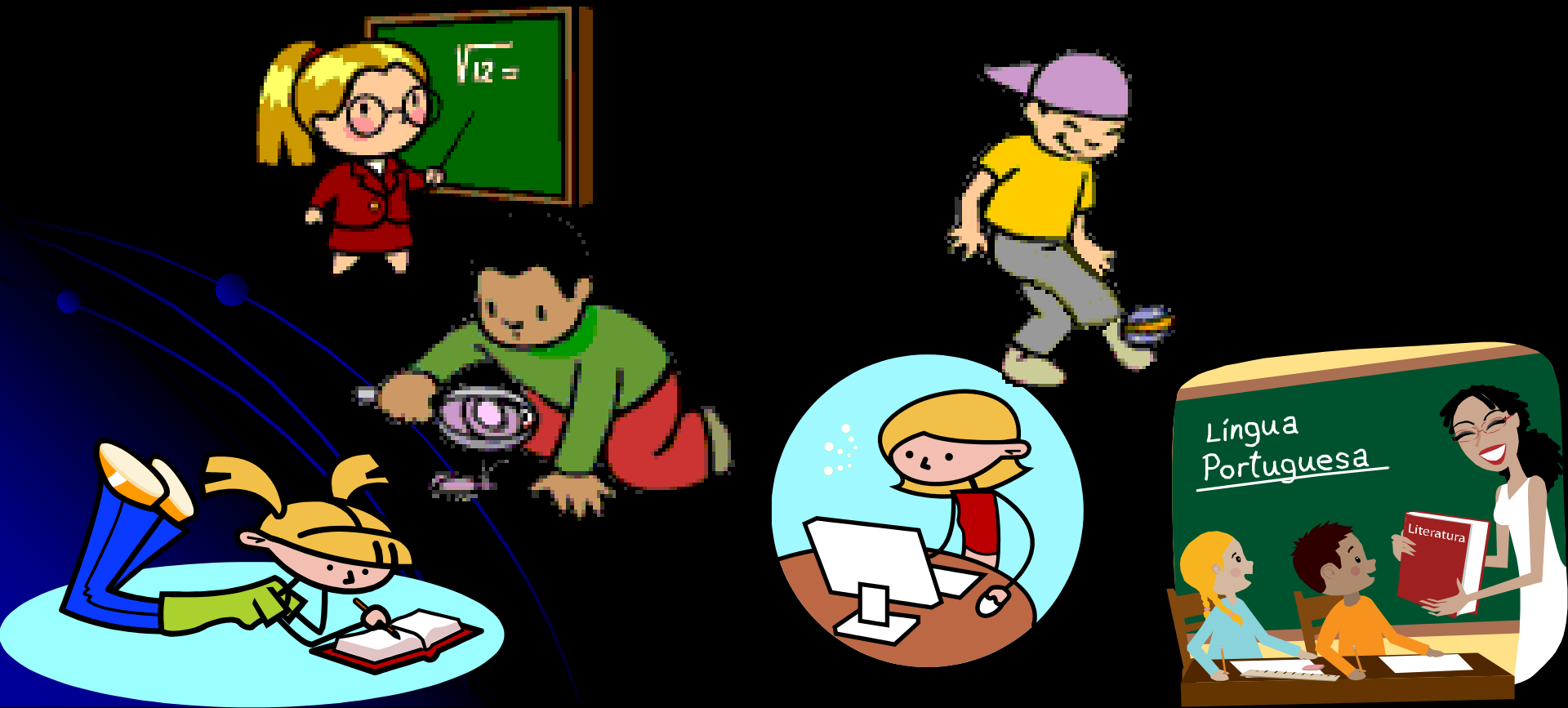

A földrajztanítás feladatai

- 1. A világban való eligazodás**
térben, időben, folyamatokban, jelenségekben
- 2. Oknyomozás:** a tapasztalható természeti és társadalmi gazdasági, környezeti jelenségek okainak, kapcsolatainak értelmezése
- 3. Prognosztizálás**
- 4. Információs kultúra kifejlesztése**
hozzájutás földrajzi-környezeti információkhoz $\Rightarrow$ értelmezés $\Rightarrow$ feldolgozás
 $\Rightarrow$ alkalmazás
- 5. Modellekben való gondolkodás:** ismeretek, képzetek, szemlélet $\Rightarrow$ bővítés, pontosítás, mélyítés
- 6. Kritikai szemlélet:** elemi tárgyalási képesség: tárgyi tudás
 $\Rightarrow$ vélemény $\Rightarrow$ érvelés $\Rightarrow$ vita $\Rightarrow$ döntés $\Rightarrow$
környezetért felelős magatartás

7. A tanulási technikák tanítása: a hagyományos + az új társadalmi igényként jelentkező módszerek elsajátítása (pl. felfedezéses-kutatásos tanulás, kooperatív tanulás, projektmódszer)

Komplex látásmódra törekvés

A földrajztanítás irányelveiből következő képességfejlesztő módszerek

Eligazodás a világban

térbeli és időbeli tájékozódási képességek

Hagyományos mód

- Topográfiai gyakorlatok
- Térképolvasási gyakorlatok
- Időszámítás
- Idősorok összeállítása

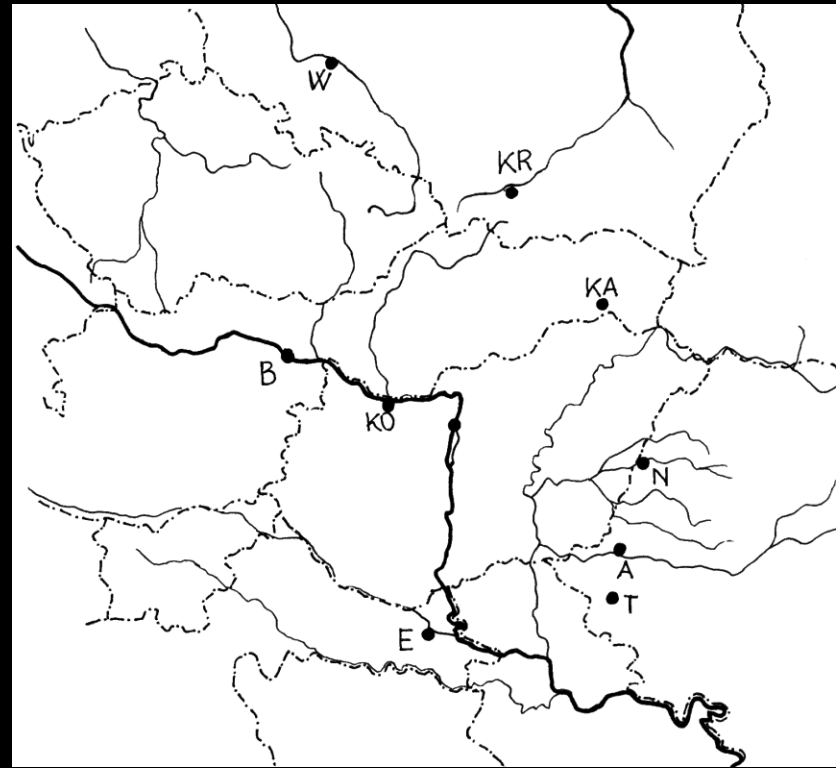
ódszerek

- Topográfiai gyakorlatok
- Térképolvasási gyakorlatok
- Időszámítás
- Idősorok összeállítása

Térbeli tájékozódás - hagyományos

Bemutató térkép alapján

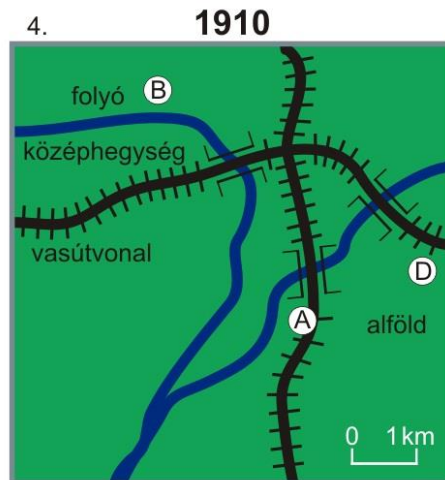
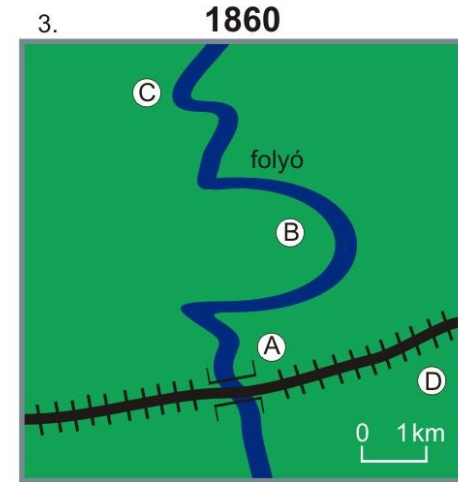
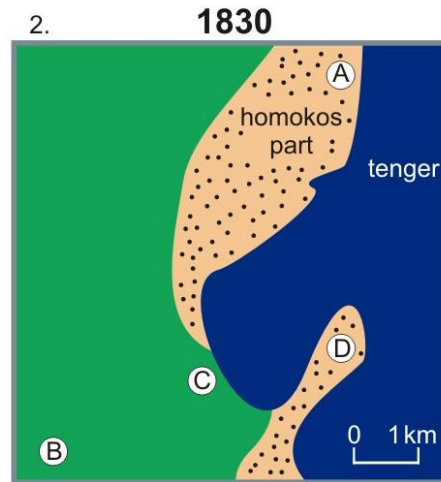
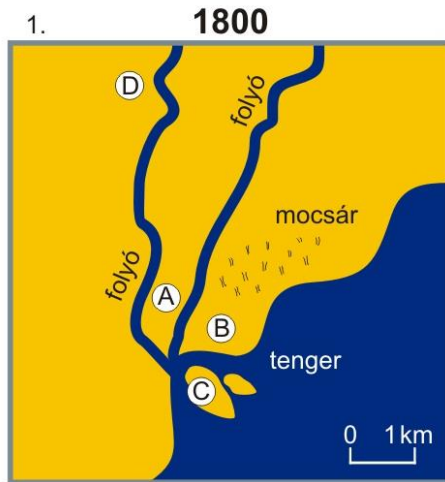

Igaz állítások
megfogal-
mazása

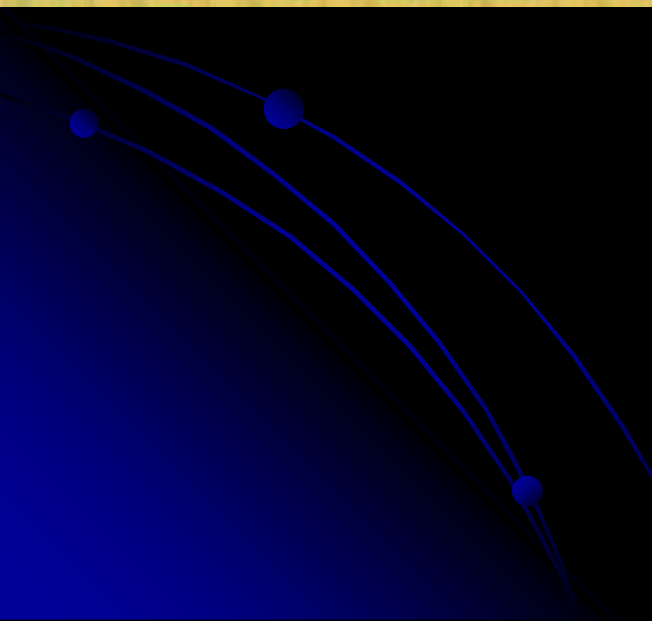
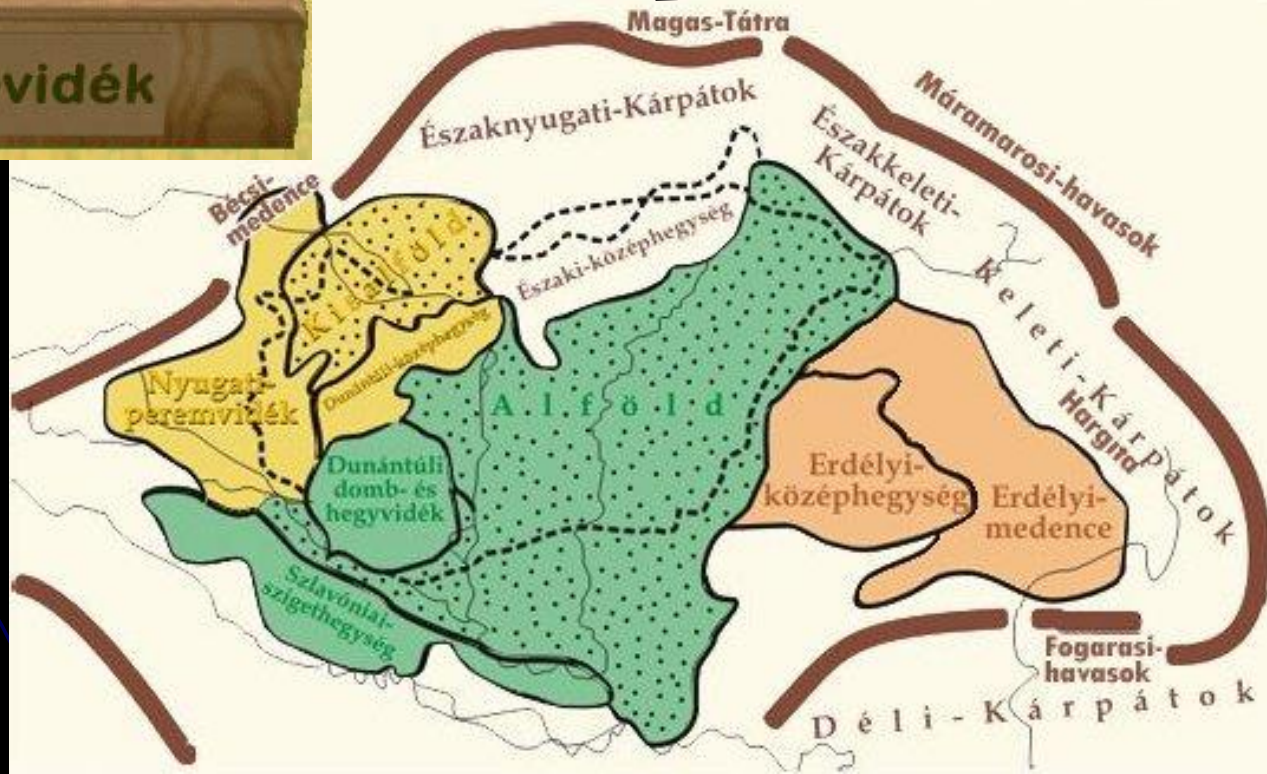

Térbeli tájékozódás - új

Tér- és időbeli modellek olvasása

A tájhierarchia érzékeltetése

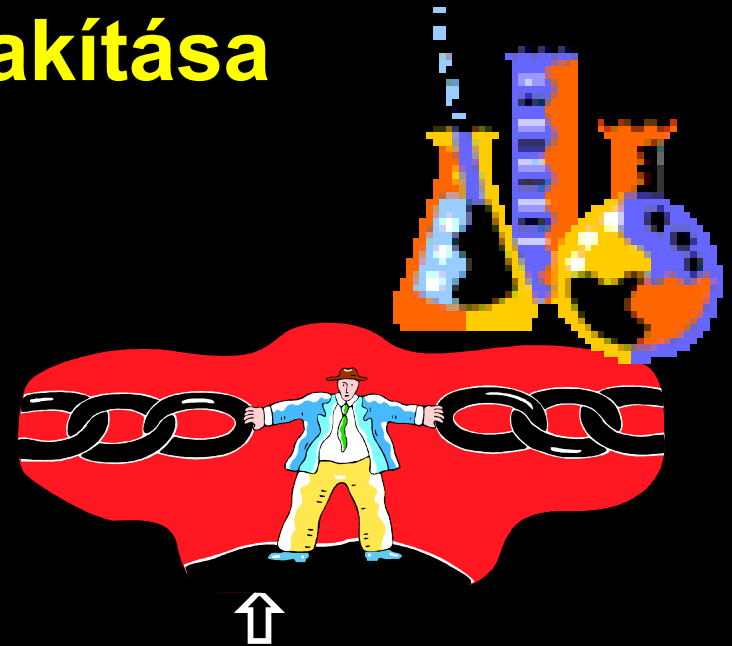

Oknyomozási és prognosztizálási képesség kialakítása

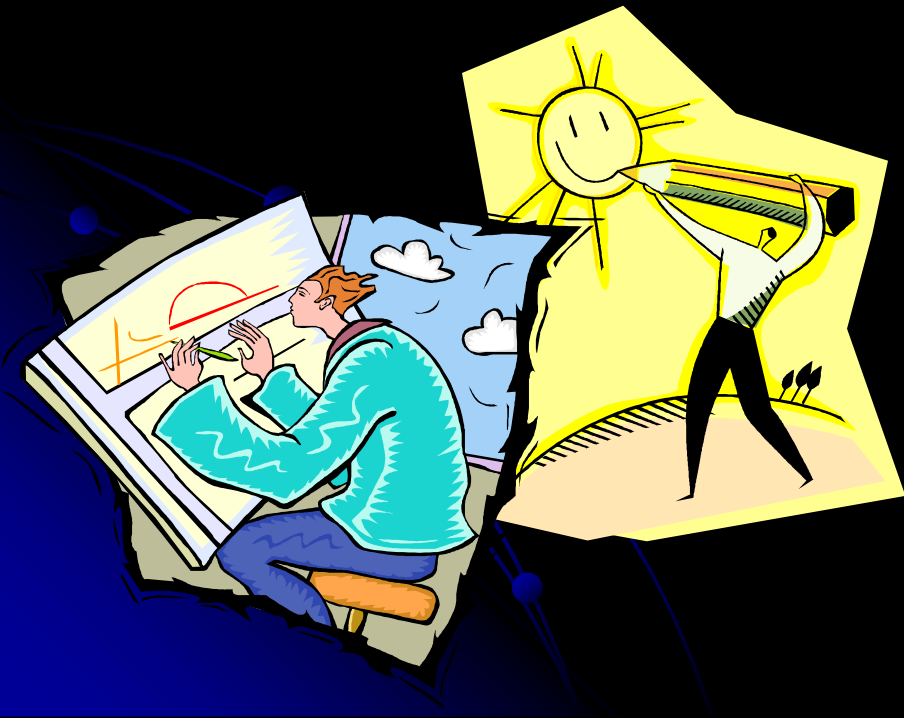
Hagyományos módszerek

- Kérdés-válasz technika (frontális)
- Ok-okozati párok alkotása
- Logikai láncok összeállítása
- Megfigyelés, vizsgálódás

Új módszerek

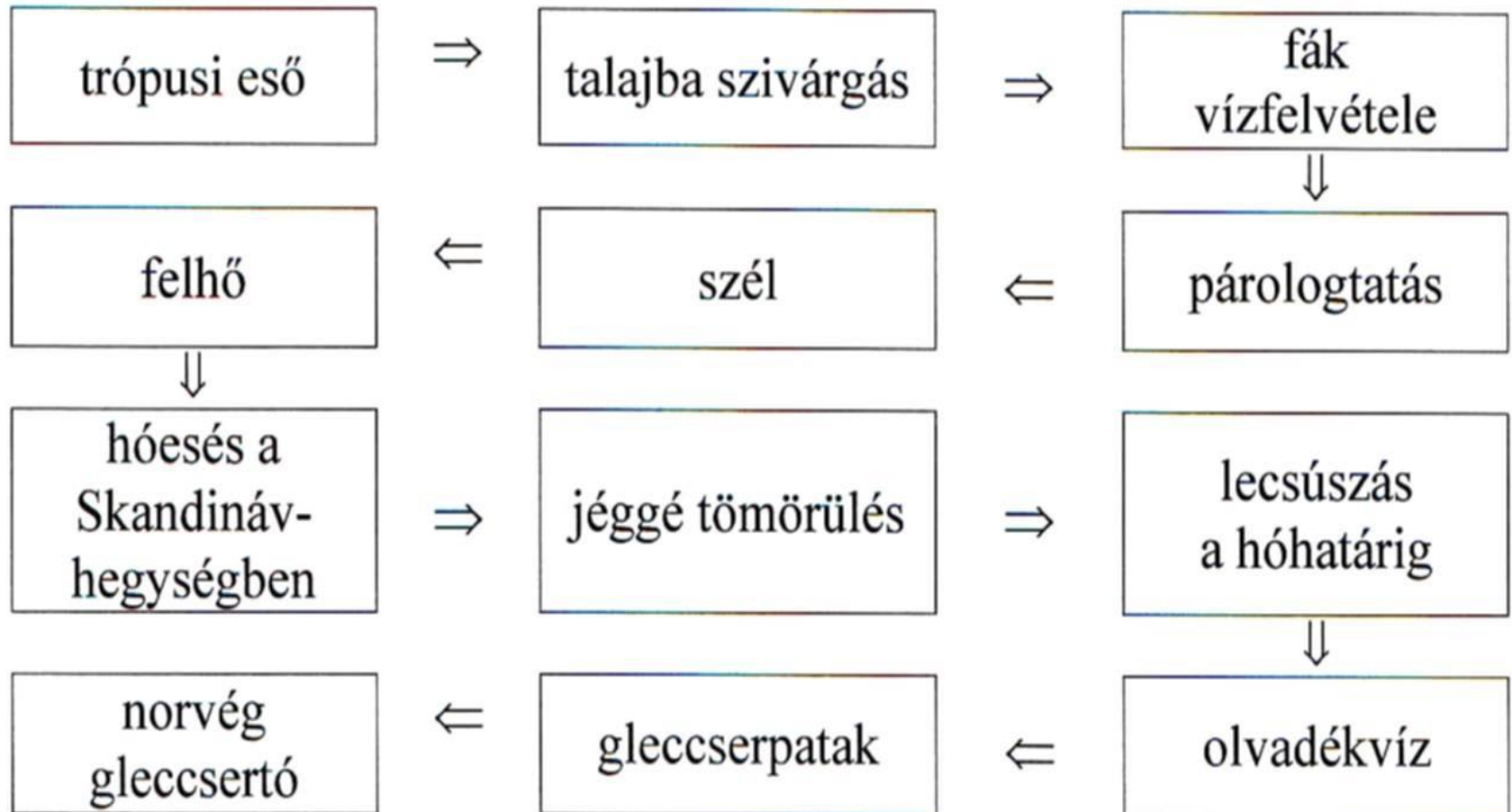
- Folyamatmagyarázat
- Folyamatábra, séma elemzése, készítése
- Grafikus rendezők használata
- Vizsgálattervezés
- Prognózisalkotás
- Esetelemzés

Oknyomozás - hagyományos

Folytonossági láncolat

Hogyan kerülhet a trópusi esőcsepp egy norvég gleccsertóba?

Logikai kapcsolatok - ellentétpárok

Pl.

diorit -

kapcsolat:

deltatorkolat -

kapcsolat:

árkos süllyedék -

kapcsolat:

Bretagne tengerpartja -

kapcsolat:

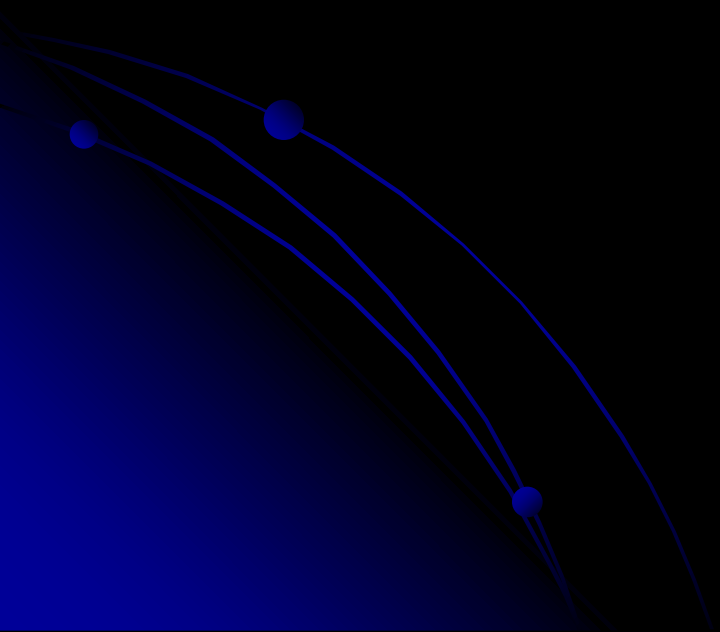
fejlődő ország -

kapcsolat:

polder -

kapcsolat:

Oknyomozás és prognosztizálás - új

Grafikus rendező - Igazságosztó

	gyűrt- hegység	rög- hegység
magas- hegység	Himalája	Skandi- náv-hg.
közép- hegység		Bükk

	láne- hegység	hát- hegység
rög- hegység	Tien-san	Dél-kínai- hegyvid.
gyűrt- hegység	Himalája	Kis- Kárpátok

	mész- hegység	vulkáni hegység
újittai	Dinári- hegység	Kiliman- dzsáró- csoport
közép- ittai	Bükk	

Grafikus rendezők - Mellette-ellene táblázat

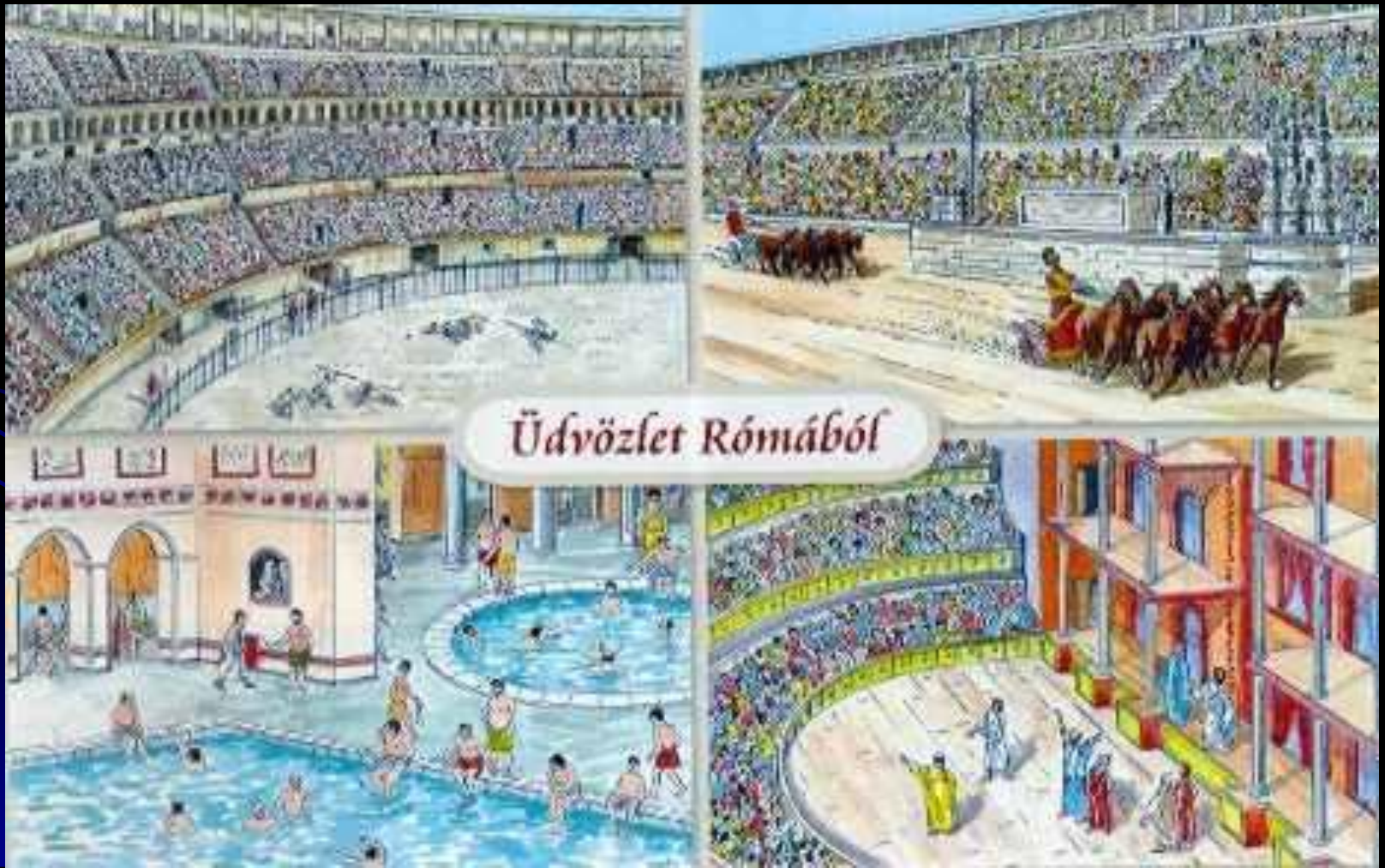
Mellette szól	Ellene szól
Csapadék nélkül nagy gondot okoz a földművelés, az élelmiszertermelés	A sok csapadék árvizeket okozhat. A jégeső tönkretetheti a termést.
Csapadék kell az állatok táplálásához és a természet szépségéhez.	A csapadék lepusztíthatja a talajt.
Csapadék táplálja a felszíni és a felszín alatti vizeket, amire szükségük van az embereknek.	A csapadék beszivárog a kőzetekbe, és szétrepesztí ők.
Csapadék nélkül nincs vízkörforgás.	A csapadék kimoshatja a szennyeződést a levegőből.
A csapadék portalanít.	
A csapadék nyáron lehűti a forró levegőt.	Nyári zivatarkor mennydörög és villámlik, amitől nagyon félek.
Ha hó hullik, nincs nagyon hideg.	Az eső elrontja a nyári strandolást.
Ha hó van, lehet hógolyózni és szánkózni.	Ha sokáig esik, rossz kedvem van.
A hó szép.	Az esős idő csúnya (ha a szél is fúj).

Prognózisalkotás - Időbeli metszetek

Üdvözlét az ókori Rómából

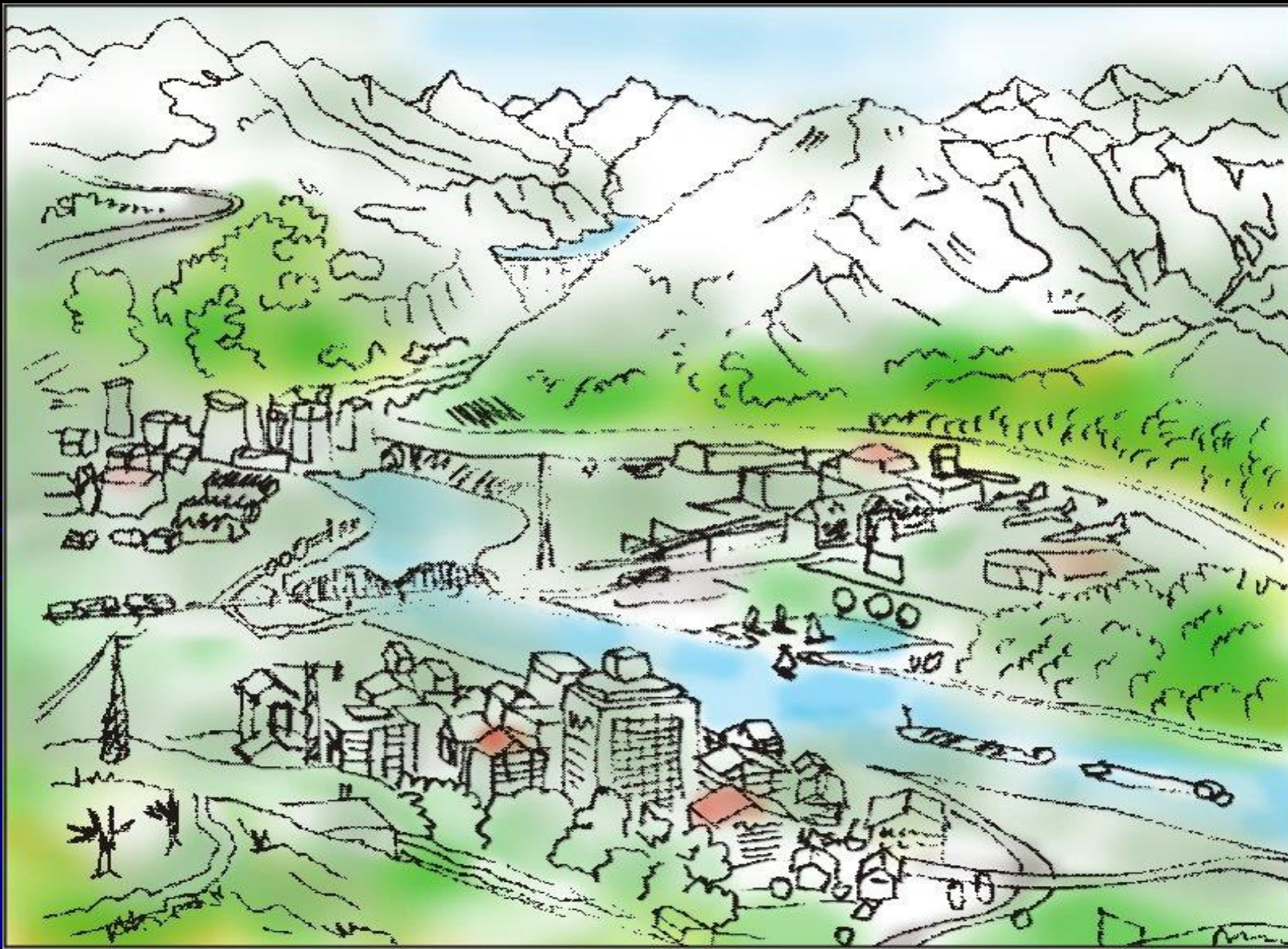
⇒ Készíts mai képeslapot! ⇒ Készíts jövőbeli képeslapot!

⇒ Összehasonlítás

Prognózisalkotás

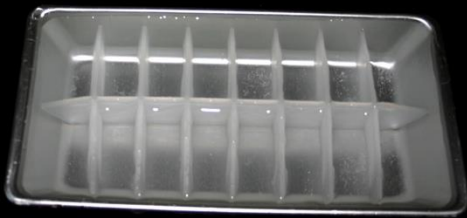
Milyen ez a táj? ⇒ Milyen lesz a jövőben?

Modellezd a problémát! – Az utak sózása

A kísérlet menete:

1. A jégkocktartók megtöltése vízzel
2. A jégkocktartókat betenni a mélyhűtőbe ⇒ A víz megfagyasztása
3. A jégkockák összetörése és ledarálása ⇒ A jégkása szétterítése
4. Az egyikre só, a másokra homokot szórni ⇒ Összekeverni
5. Megfigyelni, hogy mi történt ⇒ Következtetni

Az információs kultúra megalapozása

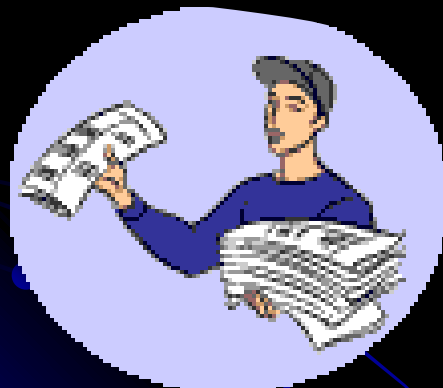

Hagyományos módszerek

INFORMÁCIÓ

Fontos ismeretterjesztő szöveg feldolgozása
A képi információzó rendszerezett ismeret,
statisztika, elemzés
Új ismeret, újdonság jellegű hír
Matematika és térképészet:

- Gyűjtőmunka könyvtári és tömegkommunikációs forrásokból (pl. hagyományos és digitális könyvtárak, tévé- és rádióműsorok, folyóiratok, újságok, internetes hírportálok, médiatárak használata);
- Forráselemzés (pl. szemelvények, adatok, ábrák, képek, tömegkommunikációs források, internetes- és mobiltelefon-szolgáltatások);
- Statisztikai adatok felhasználása, számítása, ábrázolása;
- Tájékozódás, objektumok, jelenségek, felismerése légifotón és műholdfelvételen;
- Terméklista, projektbeszámoló összeállítása

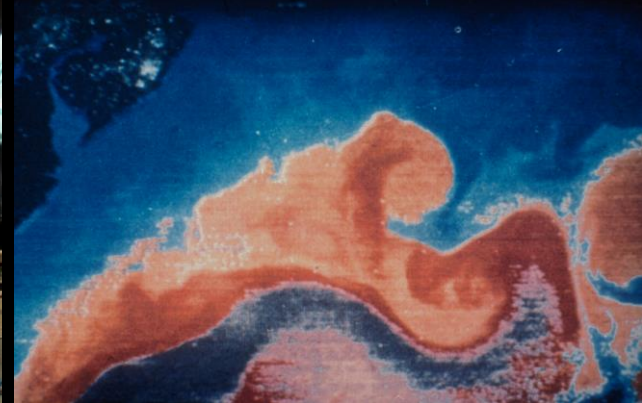
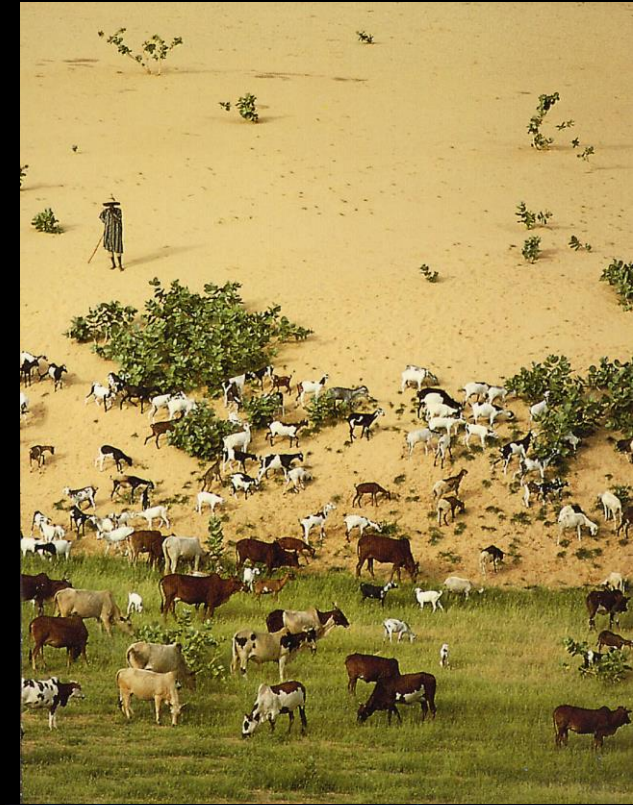

Információhordozók és információközvetítők

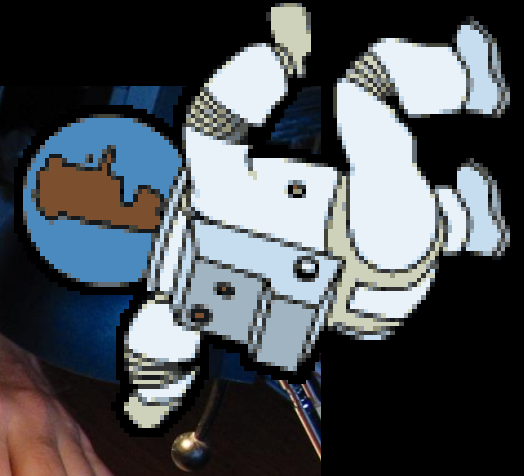
Elsődleges információ		Másodlagos információ		
A valóság megismerése közvetlen módon (érzékelés, észlelés)		A valóság megismerése közvetett módon (információhordozókkal)		
↑		↑		
Elsődleges i.hordozók		Másodlagos információhordozók		
Valóság		Szöveg, hang, térkép	Ábra, kép, modell	Adat, adatsor
↑		↑		
Komplex eszközök		Az információhordozók közvetítői		
Könyvtár, médiatár, gyűjtemény, kiállítás, Múzeum, DVD-ROM		Nyomtatott szöveg, térkép, atlasz, földgömb, állókép, film, ábra, valóságos és virtuális modell, hangfelvétel, Internet		

Információs - hagyományos

Képelemzés

A műholdfelvétel és a térkép összevetése

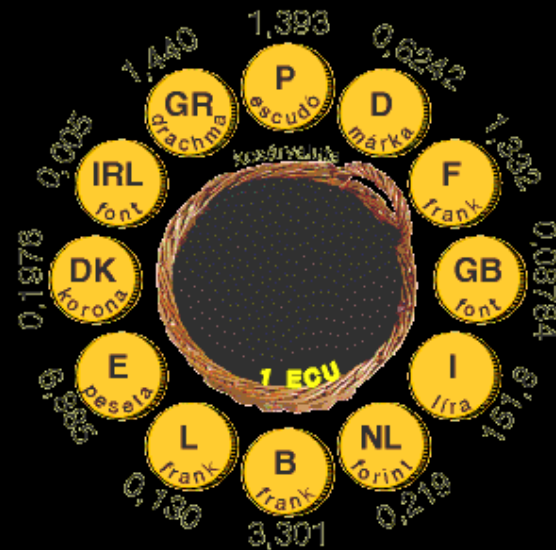
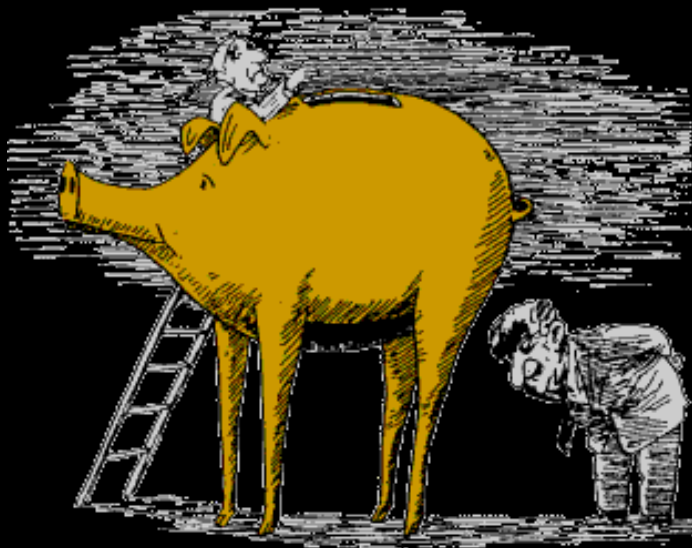
Információs - új

Információszerzés képalapú médiumokból

Hogyan jeleníti meg a földrajzi lényeget?

lényegkiemelés gyakorlása + médianyelv megismerése

Értelmezés animációval és interaktív feladatokkal

Az ár-apály jelenség

A partmenti vízszint

Speciális esetek

- Szökőár (nem cunami)
- Vakár (első negyed)
- Vakár (utolsó negyed)
- Ellenőrző kérdések

Az ár-apály jelenség megfigyelése

KGeography

Fájl Nézet Beállítások Segítség

A jelenlegi térkép: **Európa**

Térkép böngésző

Kattintson egy területre a térképen...

A terület kitalálása a főváros (vagy székhely) alapján...

Főváros (vagy székhely) kitalálása...

A terület kitalálása a zászló alapján...

A terület zászlójának kitalálása...

Információkkal való bánásmód mozzanatai

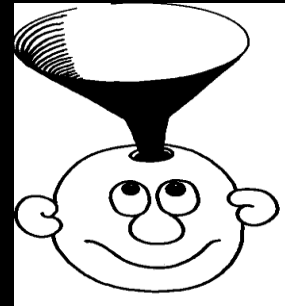
1. Az információk megszerzése

megismerni az inf. hordozót + eszközhasználat

2. Az információk megszürése

- elképzelés: mit keresek? mi a cél?
- keresési kör szűkítése
- hamis információ kiszűrése

3. Az információk befogadása

a használható információs elemek kigyűjtése

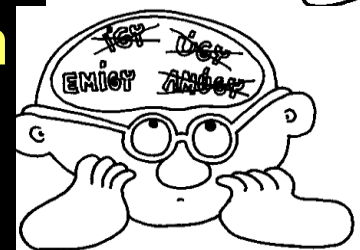
4. Az információk feldolgozása

a megszerzett információk rendszerezése, rögzítése

5. Az információk felhasználása, alkalmazása

mire jó? hol veszem hasznát?

A modellekben való gondolkodás képességének kialakítása

Hagyományos módszerek

Makettek (statikus modellek) használata
(pl. terep- és homokasztali, csillagászati)
„megszemélyesítő” modellezés

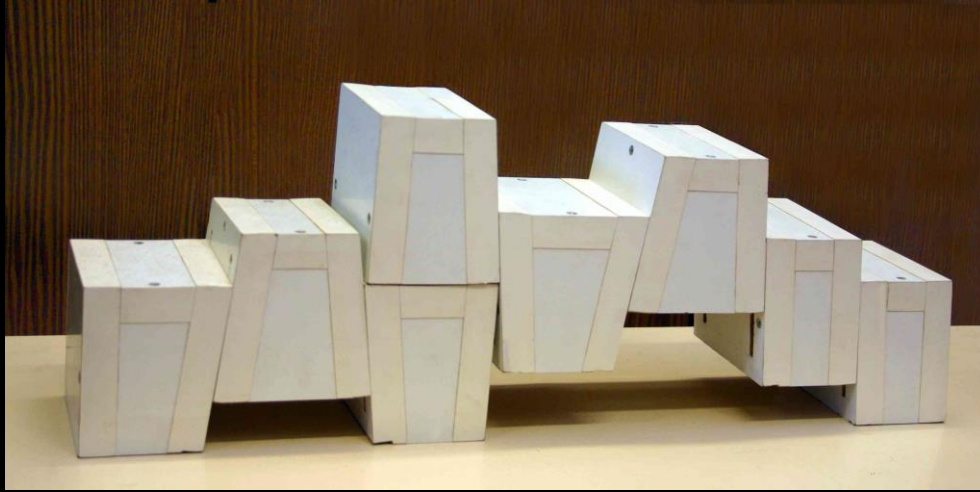

Új módszerek

- Modellábrák (sémák, rendszerábrák) értelmezése, készítése
- Tipikus tájak jellemzése, feldolgozása
- Modellek használata (virtuális modellek)
- Modellezés (pl. terepasztali, demonstrációs, kísérleti)
- A gondolkodás, cselekvés modellezése

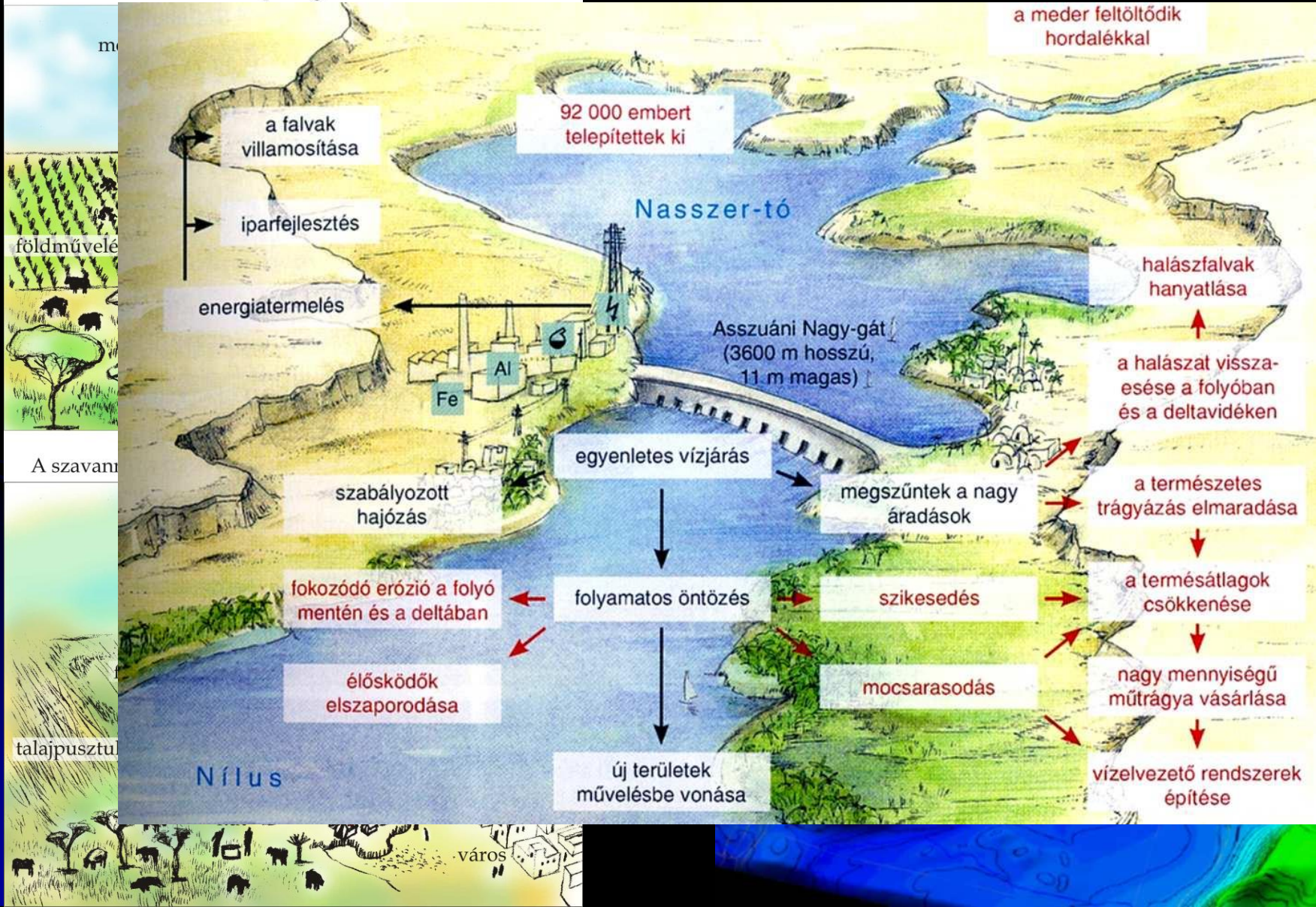

Modellszerűség - hagyományos

Modellszerűség - új

A szavanna eltartotta a népességet

Modellezd!

Modellezd a rajzon látható
tipikus tájat!

Modellezd a tipikus tájat
az atlaszlapon látható
információk alapján!

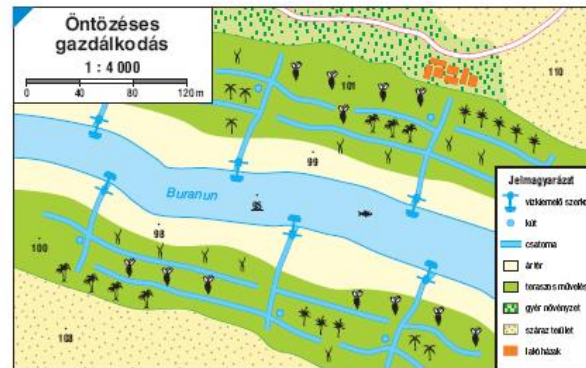
Öntözéssel gazdálkodás

Öntözéssel gazdálkodás

Farmgazdálkodás

Ültetvényes gazdálkodás

Ültetvényes gazdálkodás

Farmgazdálkodás

Gondolkodási stratégiatérkép készítése

Hogyan tudnék felkészülni a földrajzdolgozatra?

A tankönyv tartalomjegyzékének megnézése - Miről volt szó?

Mennyi idő szükséges?

Leckék átlapozása - Mire emlékszem? Mire nem emlékszem?

Leckék átolvasása + térképek böngészése – Tartalmak felidézése

A fontosabb fogalmak kigyűjtése a leckékből –

Tartalmuk meghatározása

A fontosabb folyamatok, jelenségek kigyűjtése a leckéből

Lényegük meghatározása

A fontosabb összefüggések kigyűjtése a leckéből –

Lényegük meghatározása

A topográfiai fogalmak kigyűjtése a leckékből

**Megkeresésük a térképen, fekvésük megfogalmazása,
tartalom hozzákapcsolása, bejelölésük körvonalas térképbe**

A munkafüzeti feladatok átlapozása

A dolgozatban lehetséges feladattípusok átgondolása

A kritikai szemlélet képességének kialakítása

Hagyományos módszerek

- Igaz állítások megfogalmazása
- Állásfoglalás megfogalmazása
- Hibakeresés
- Képzeltbeli riport készítése

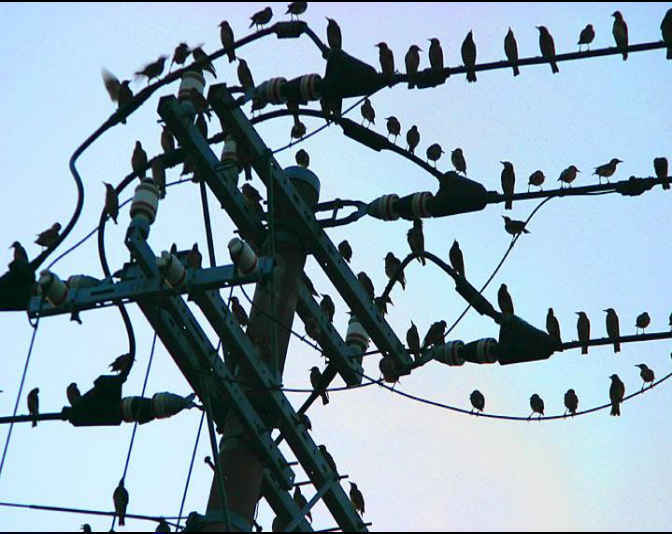
Új módszerek

- Véleményütköztetés, érvelés, vita
- Valós riportkészítés
- Kommunikációs gyakorlat
- Helyzetgyakorlat
- Szerepjáték

Kritikai szemlélet - hagyományos

Képzeltbeli riport

Riportkészítés

Valós riport

Kritikai szemlélet - új

Helyszínépítés

**Helyzetismertetés + terem átrendezése (helyszínelépítés) ⇒
beleélés ⇒ néhány tanulótl: Mit éreztek? Milyen illatokat éreztek?
Milyen hangokat hallotok? ⇒ Jelenítsétek meg!**

